Ч. 207 Пятниця 18 (30) вересня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(Politik о славяньско-християньскім клюбі і єго становищи до правительства. — Подорож цісаря Вільгельма до Палестини. — Справа Драйфуса. — Зміна на хіньскім престолї.)

Староческа Politik обговорюючи ситуацию політичну і парляментарну в статиї з Відня каже: Ситуация парляментарна і політична очевидно заостряє ся, заким ще лївиця щось рішила. В словіньско-хорватско-рускім союзї кипить а того кипленя не можна собі легковажити, бо оно може стати ся критичним для правительства і для дальшого істнованя більшости предкладає не малу небезпечність. Той славяньско-християньско-народний союз ставить як правительству так і своїм дотеперішним союзникам альтернативу: або управнені жаданя Словінців, Хорватів і Русинів будуть увзглядненї, або правительство і теперішна більшість не будуть могли числити на дальшу поміч того союза.

Не здає ся нам імовірним — пише Politik дальше, — щоби на нинїшнім рішаючім засїданю того клюбу запала ухвала виступленя з більшости; противно, віримо, що буде приняте посередничаюче внесенє пос. Вахнянина з завізванем екзекутивного комітету правиці, щоби він інтервеніював у правительства в інтересї Словінців, Хорватів і Русинів. Однакож на всякий случай, хоч ухвала така, коли западе, увзглядняє обережно теперішне положенє правиці, треба єї все-таки уважати за ультіматум, котре змусить правицю до виступленя з дотеперішної єї резерви і до занятя ся жаданями союза. Суть також і инші взгляди, промавляючі за потребою вияснення відносин до правительства. Думаємо — кінчить ся статия — що ґр. Тун заявить готовість оперти ся на правици з тої простої причини, що потребує єї помочи як в справі угодовій, так і у всяких можливих несподіванках в палатї послів а правиця і на то мусить бути приготовленою, що прийде єй приступити до нарад угодових, заким ще правительство завначить своє становище супротив неї.

В подорожи цїсаря Вільгельма до сьв. Землї настали деякі зміни. Посьвяченє церкви в Єрусалимі, що мало відбути ся дня 18 жовтня відложено аж на конець жовтня або на початок падолиста, позаяк будова ще не скінчена, отже й виїзд цїсарскої пари через то опізнив ся. Після найновійших вістий виїзд з Венециї наступить аж в половині жовтня. Султан турецкий лагодить гостям сердечне приняте. На єго приказ потворили ся в Байрутї і в Дамаску комітети, котрі приготовляють приняте. Ескадра турецка, зложена з двох корвет і султаньского яхту, виїдуть на стрічу аж до Дарданелїв, а відтак поїде з пушками аж до Константинополя.

Справа ревізиї процесу Драйфуса поки що не поступила наперед. Ґен. прокуратор Мано займає ся ще розслїджуванєм актів справи Драйфуса. Кажуть, що міністер справедливости Саріен особисто не лиш неприхильний ревізиї процесу Драйфуса, але й переконаний о єго вині хоч лиш на основі чисто моральній без ніяких доказів материяльних. — Пікарт все ще сидить у войсковій вязници. На правительство напирають зі всїх сторін, щоби оно увільнило Пікарта, скоро есть доказаною річию, що Ганрі був фальшівником. — Ґен. Цурлїнден позістає і дальше на становищи войскового ґубернатора Парижа, а париcкі ґазети доносять тепер, що міністер війни дав Цурлїнденови остру нагану за єго політичне поведенє.

О причинах, які викликали зміну на хіньскім престолї, говорять всїляко, але здає ся, що їх причиною були реформи, які хотів заводити в Хінї молодий цїсар Цаі-Тієн за радою свого найперщого дорадника Канґ-Ю-Меї. Безпосередно же мала ту зміну викликати місия японьского посла марк. Іто, котрому єго правительство було припоручило старати ся наклонити молодого цїсаря до того, щоби він приступив до союза з Японом. Неприхильна тому партия двірска а найбільше сама цїсарева вдовиця постарали ся відтак о зміну. До Frankf. Ztg. доносять знову, що головною причиною перевороту був едикт молодого цїсаря наказуючий Хінцям обтинати коси і перебирати ся по европейски. Але здає ся, що не обійшло ся при тім і без позакулїсових інтриґ Росиї і Анґлїї. Зміну на хіньскім престолї уважають загально за велику побіду Росиї над Анґлією, а з другої сторони факт, що Канґ-Ю-Меї утік на анґлїйский корабель здає ся вказувати на то, що Анґлїя стояла по сторонї цїсаря і єго дорадника. Цїсарева Цу-Гeі есть вже старшою женщиною, літ 61, але особою дуже енерґічною. Годї однакож не занотувати і того, що доси ще не звістно, чи хіньский цїсар жиє, чи єго убито, як то

8)

Чудеса сьвіта.

(Дальша серия).

(Дальше).

V.

Рух місяця доокола своєї оси і єго причина. — Дорога місяця доокола землї і єї нахил до екліптики. — Точки узлові і узлова лінія. — Ріжні роди місяців в численю. — Золоте число. — Дорога місяця з землею доокола сонця. — Як обчислити обєм місяця.

Що місяць показує нам завсїгди одну і ту саму сторону, не треба би о тім і говорити, бо всї то дуже добре знаємо. Як виглядає місяць з тамтого другого боку, що відвернений від нас, того не знаємо і нїколи не будемо знати. Здавало би ся длятого на перший погляд, що місяць на своїй дорозї доокола землї стоїть завсїгди в однаковій мірі і не обертає ся доокола своєї оси. Як би так було, як би місяць не обертав ся доокола своєї оси, то відміни або фази місяця показували би нам рівночасно і щораз инші єго сторони. Подумаймо собі н. пр. кулю, поділену на чотири части і кожду таку часть помальовану иншою краскою в тім порядку: біла, червона, синя і зелена. Ведїм тоту кулю доокола себе, не обертаючи єї доокола оси. В тій хвили, коли куля стоїть перед нами, видимо лиш половину з неї, або дві єї четвертини, білу і червону; другої половини або четвертин синю і зелену, не видимо, бо они відвернені від нас. Коли-ж тепер посунемо кулю доокола себе о чверть колеса, не обертаючи єї, то она стане з боку від нас, н. пр. з лївого. Тепер побачимо знов половину кулї, але вже не ту саму, що перед тим (з білою і червоною краскою, біла четвертина щезне, а за то побіч червоної покаже ся синя. Коли куля стане в дальшім русї (а все не обертаючись доокола своєї оси) позад нас, то знов щезне червона четвертина, а куля буде звернена до нас синьою і зеленою краскою; отже в половині колеса (дороги доокола нас) станутъ як раз ті краски по за нами, що перед тим на самім початку руху були відвернені до нас. В третій четвертинї колеса, або з боку від нас праворуч покажуть ся знов четвертини: зелена і біла.

Подумаймо-ж собі тепер, що так само ішов би й місяць доокола нашої землї. В таким случаю видїли би ми єго що раз то з иншого боку. Коли би ми н. пр. підчас повні видїли одну єго половину (після повисшого приміру білу і червону краску), то в послїдній чверти мусїла би до нас звернути ся инша вже єго половина (після приміру з білою і зеленою краскою); ми би виділи тогди трету четвертину місяця і т. д. Тимчасом досьвід учить нас, що ми видимо завсїгди лиш одну і ту саму половину місяця, або лиш якусь часть завсїгди з одної і тої самої половини. Отже відміни або фази місяця переконують нас, що місяць обертає ся доокола своєї оси, але так, що в тім часї, коли обіжить раз доокола землї, оберне ся рівночасно і раз доокола своєї оси. Тим лиш способом може бути, що місяць показує нам завсїгди лиш одну свою сторону. Сей оборот місяця доокола оси можна пояснити на тім примірі, який ми вже раз наводили, а іменно, коли будемо ходити доокола стола, але так, щоби ми завсїгди цїлим лицем були обернені до него; тогди мусимо в нашій дорозї заєдно потрошки обертати ся до него.

Ну, цікава тепер річ, длячого місяць так обертає ся доокола своєї оси, що заєдно звертає до нас лиш одну свою сторону? Се загадочне для нас з'явище пояснюють учені в сей спосіб: Коли ще місяць ледви що відлучив ся був від землї, утворившись з неї в той сам спосіб, як земля з маси теперішного сонця, була єго маса ще плинна. Земля заєдно притягала єї до себе. Місяць тогди мабуть ще так само обертав ся доокола своєї оси, як тепер земля. Филї плинної маси на місяци під впливом притягаючої сили землї порушали ся сильно і здоймали ся з місяця нїби в гору до землї, а через то ослабляли заєдно і щораз більше єго оборот доокола своєї оси так, що він остаточно ослаб до того степеня, що оборот доокола оси зрівнав ся з єго ходом доокола землї. Але через то притяганє плинної маси місяця землею, при рівночаснім ослабаню обороту місяця доокола своєї оси, мусїла маса єго на рівнику від сторони землї чим раз більше, що так скажемо напухати, або збивати ся в гору а сплескувати ся на бігунах і на противнім від землї боцї. Через то місяць набрав трохи відмінного виду як справдїшна куля при рівнім розкладї маси. Осередок кулї місяця не

первістно доношено, або чи він лиш, як то знов пізнійше говорено, тяжко недужий. Цісар Цаі-Тіен мав літ 26 і розпочав самостійно управляти державою дня 4 марта 1889 р.

До Times доносять з Шанґаю, що віцекороля провінциї Чі-лі перенесено з Тіен-ціну до Пекіну. Цісарева-мати видає дальші едикти виганяючі з краю членів партиї реформової. Фльота англійска в силї 7 кораблїв воєнних зібрала ся була в порті Таку а відтак відплила до Веі-Гаі-Веі. Ходить чутка, що на случай коли би Анґлїя одержала нові концесиї в Хінї, то й Німеччина зажадає деяких концесий для себе.

Новинки.

Львів дня 29-го вересня 1898.

— Іменованя. Є. В. Цісар іменував звичайними професорами на фільософічнім видїлї львівского університету надзвичайних професорів дра Александра Скурского і дра Казим. Твардовского.

— Реальна школа в Ярославі. Найвисшим рішенем з дня 27 серпня с. р., призволив Є. Вел. Цїсар на заведенє державної школи реальної в Ярославі.

— Є. Е. п. Маршалок краєвий гр. Стан. Бадені повернув вчера рано з Відня до Львова і був перед полуднем на засїданю рільничих кружків.

— З черновецкого університету. На черновецкім унїверситетї було минувшого року загалом 33 Русинів, з того 4 богослови, 23 правники і 6 фільософів, наколи всїх Волохів було 98 (48 богословів, 42 правники, 7 фільософів і один фармацевт). Всїх Поляків було 41 (отже більше як Русинів), а Німців 191. Русинів православних було 15, а унїятів 18. — В сїм (зимовім) курсї читає др. Смаль-Стоцкий 3 години тижднево про „Руску старину“, 2 години про „Участь буковиньскої Руси в рускім лїтературі“, а в рускім семинари буде обрабляти ся 2 години тижднево „Стилїстика“. Проф. Калужняцкий читає старословеньску граматику 3 години тиждневої і введене в студию славяньскої мітольоґії 2 години тижднево.

— „Народний Дім“ в Самборі. Видїл філїї тов. „Просьвіта“ в Самборі оповіщує: З кінцем грудня сего року кінчить ся речинець збираня складок дозволений рескриптом Високого Намістництва на Народний Дім в Самборі. З огляду на се просимо ВП. Добр., котрі зволили приняти в розпродаж бльоки на будову сего дому, щоби зволили прислати на руки Вск. о. М. Ортиньского в Самборі зібрані гроші з розпродажи бльоків. З кінцем року Видїл Товариства Просьвіти, котрий занимає ся сею справою, провірить рахунки і здасть справоздане до прилюдної відомости. Від Видїлу Товариства „Просьвіти“ в Самборі дня 16 вересня 1898. *Т. Біленький* голова.

— З нагоди отвореня вистави огородничо-пчільничої у Львові відбув ся на днях з'їзд делеґатів товариства пчільничого і огородничого при участи около 50 членів. З нарад будило цїкавість справоздане коломийского делеґата п. Пйотровского, котрий устроїв там при войску курс садівництва. — З тої самої нагоди відбула ся в краєвім видїлї помольоґічна анкета, а її предметом був добір овочевих родів, заложене краєвих шкілок, устроюване овочевих торгів і сконцентроване їх в однім місци. Анкета ухвалила подїлити Галичину на пять округів і до кождого з них покликати по пять знатоків, котрі мають обовязок складати краєвому видїлови справоздане.

— Великоміский мантій. Передвчера арештовано у Львові шевского челядника Емилїя Снїгоровича, родом з Братишева, говмацкого повіта, караного вже два рази за обманьство. Снїгорович вигадав собі тепер нову штуку. Іменно ходив по домах і оповідав ріжним людям, що виграв процес з зелїзницею о відшкодоване за покалїченя в зелїзничій катастрофі і що у Відни має взяти за то гроші, а не маючи средств на дорогу, просить о підмогу. Богато легковірних вірило єму, а були й такі, що хотїли з ним їхати до Відня. По домах представляв ся як Емилїй Залеский, Снїгорович і Поваковский. Дирекция полїциї взиває тї особи, що їх Снїгорович обдурив і привів до шкоди, аби явили ся в бюрі безпечности і зложили свої зізнаня.

— Зелїзнича катастрофа. До нїмецких ґазет доносять з Росиї, що на станциї Базаривка, триста верстов від Москви розбив ся поїзд. Сїм людий з зелїзничої прислуги погибло на місци, а три подорожні тяжко ранені. Розбило ся цїлковито двайцять і шість вагонів.

— З заздрости. В костелї в Берндорф, місточку в Австриї Нижвій, стала ся незвичайна пригода. Пежиюча з чоловіком акушерка Мадрей, ведена заздростию, облила вітріолем любовницю свого чоловіка, Марию Панценбек. Жертва замаху потерпіла страшні попареня на цїлім лици і по руках, а надто богато осіб, що стояли довкола, віднесло тяжкі тїлесні ушкодженя. Заздрістну жінку арештовано.

Як карають в Хінах злодія кишеневого? Недавно нїмецкі корабельники в Кіяочав були съвідками покараня злодія, що заглядав до кишень хіньскої публики. Єго виведено на місце лобне, ліву руку відтяв єму кат, а праву вмуровано в стїну вязниці і так полишено его голодовій смерти та на жир птицям і собакам. А над головою єго уміщено напись: „Така доля жде кождого злодія кишеневого!

— Огні. В ночи з д. 9 на 10 с. м. вибух огонь в новім невикінченім будинку громадскім в Будзанові, теребовельского повіта і знищив як новий, так і старий будинок громадский. Громадскі акти і касу виратовано. Обезпечена шкода виносить 3000 зр. Огонь був підложений. — Дня 17-го с. м. вибух огонь в стозї соломи Теклї Забільскої в Збаражи, від чого займила ся хата і пожар знищив три загороди. Огонь імовірно підложили дїти, що бавили ся сїрниками. Загальна шкода виносить около 1000 зр. — В Стрийвцї, збаражского повіта, погоріла дня 20-го с. м. одна загорода. Шкода 450 зр. не була обезпечена. Підозріний о підпал сусїд погорілця Гриць Лисобей. — В Каміннї-Липник, равского повіта, згоріла дня 16-го с. м. коршма. Шкода 1270 зр. Причиною пожару була імовірно неосторожність. — В Турі великій, долиньского повіта, знищив огонь дня 11-го с. м. одну загороду. Шкода около 1000 зр. була обезпечена на 600 зр. — Фільварок Іванівка коло Медведовець, в бучацкім повітї, згорів дня 18-го вересня вечером. Причина пожару неосторожність. Шкода була обезпечена. — В Новосїлцї, заліщицкого повіта, знищив огонь дня 18-го вересня 15 селяньских загород. Необезпечена шкода виносить 5199 зр. Причина огню мабуть неосторожність. — Дня 19-го вересня вибух огонь в Бокові, підгаєцкого повіта і знищив 12 загород. Шкода виносить около 10.250 зр. З погорілцїв лише двох було обезпечених. Причиною пожару були дїти, що бавили ся на подвіри і розложили під хатою огонь.

— Крадіж в ваґонї. О незвичайнім случаю зухвалої крадежи в поїздї, доносить „Кієвлянин“. Перед кількома тиждними в ваґонї II. кляси поїз-

---

сходить ся разом з осередком ваготи его маси, але лежить на яких 59 кільометрів або около 8 миль близше до землї, як єго точка ваготи. З того виходило би дальше, що межи сею стороною місяця, що єсть до нас звернена, а тою, котрої ми нїколи не видимо, може бути значна ріжниця. Підчас коли місяць по сїм боцї здає ся нам бути порожною і мертвою пустинею, без воздуха, зьвірят і ростин, то по тамтім боцї міг би бути і воздух і ростини і зьвірята, подібно як н. пр. у нас на земли на дуже високих горах і роздуха вже менше, і нема ростин та зьвірять а сподом їх єсть і густїйший воздух і буйна ростинність та знаходить ся богато зьвірят. Та й наша земля не мала би там анї воздуха анї ростин і зьвірять, де сягала би так високо, як н. пр. сягають високо гори на місяци.

Місяць потребує на то, щоби обернув ся раз доокола своєї оси, як раз тілько часу, кілько до зробленя своєї дороги доокола землї, значить ся, 27 днїв, 7 годин, 43 мінут, 11 і пів секунд. Сей час називаємо **зьвіздовим місяцем** (або з грецка місяцем сидеричним). Ба, але по чім пізнаємо, що місяць дїйстно обертає ся доокола землї і яка та єго дорога, та куди она іде?

Насамперед видимо, що місяць подібно як і всї инші зьвізди нїби то порушають ся около недвижимої землї. Але скоро лиш через кілька днїв єму придивимо ся, то побачимо, що він так само як сонце суне ся по небі великим каблуком попри громади зьвізд, звані зьвіринцем, від заходу на всхід, лиш значно скорше, як сонце, бо майже по 13 степенїв що дня. Дальше видимо, що він в деяких порах представляє ся нам меншим і посуває ся своєю дорогою поволїйше, а в декотрих порах представляє ся нам трохи більшим та іде скорше. З того здогадуємо ся, що єго дорога єсть подовгасто кругла, еліпса, в котрої одним огнищи стоїть земля. І дїйстно, обчислено, що місяць раз відбігає від землї на 21.110 кільометрів дальше, тогди іде поволїйше доокола неї і здає ся нам меншим, то знов о стілько приходить близше до землї, іде скорше і здає ся нам тогди більшим. Але найважнїйша річ ось в чім: всї планети посувають по своїй дорозі просто наперед, аж приходить пора, коли нам здає ся, що они стають, а відтак зачинають посувати ся нїби взад і тогди роблять ключки. Лиш у місяця сего не видко, а то єсть для нас доказом, що він обертає ся дїйстно лиш доокола землї.

Як вже сказано, дорога місяця доокола землї іде попри тї самі громади зьвізд, що й дорога сонця, взглядно дорога землї доокола сонця. Але ось що: як би дорога місяця ішла рівно екліптикою, або иншими словами, як би місяць в своїй дорозі сунув ся рівночасно з землею рівно по дорозї землї, то тогди, коли би він стояв найвисше на небі, не стояв би висше як сонце в лїтї підчас лїтного звороту, анї не зійшов би нїколи низше, як сонце в зимі в полудне підчас зимового звороту сонця. Тимчасом дорога місяця єсть нахилена до дороги землї, до екліптики на 5 степенїв і 9 мінут, отже коли сонце лїтом не переступить нахилу 23 степенїв і 28 мінут, то місяць може тогди стояти ще о 5 степ. і 9 мінут висше як сонце в полудне, або знов може ще зійти низше о 5 степ. 9 мін. В зимі стоїть місяць в повни ще висше, як стояло сонце лїтом в полудне, а в лїтї стоїть він ще низше, як сонце стояло зимою в полудне.

Позаяк отже дорога місяця єсть нахилена о 5 степ. 9 мін. до екліптики, а рівночасно з землею суне ся по тїй екліптицї, то річ очевидна, що дорога місяця з дорогою землї (або екліптикою) мусять ся перетинати десь в двох місцях. Оба тї місця, де тї дороги сходять ся і перетинають ся, називаємо **точками узловими**. Той узол, від котрого почавши місяць підносить ся висше понад дорогу землї, називаємо **узлом підходячим**, а той узол, від котрого починаючи місяць спускає ся понизше екліптики, називаємо **узлом сходячим**. Лїнія, що сполучає оба узли, називає ся лїнією узловою. Точки узлові мають важне значінє, бо лиш в них можуть оба великі сьвітила на небі стрітити ся і так станути проти себе, що одно другого заслонить. Сї точки називають також **змієвими точками** мабуть длятого, що в давних часах була повірка, що то якийсь змій викликує затьмінє. Длятого також і час той, який минає заким місяць знову верне ся до тої точки, названо **змієвим місяцем**. Змієвий місяць має 27 днїв, 5 годин, 5 мінут і 34 секунд.

Із всего, що доси сказано, здавало би ся, що дорога місяця доокола землї а з нею і доокола сонця, єсть зовсїм проста і легко понятна. Так однакож не єсть; рух місяця єсть одною з найтруднїйших задач до обчисленя. Насамперед треба знати, що дорога місяця і землї не перетинають ся заєдно в однім і тім самім місци. Дорога місяця повертає ся на дорозї землї нїби взад о 19 степенїв, а через то згадані узли перебігають дїйстно цїлу дорогу аж за 18 лїт і 219 днїв. Місяць і єго узли приходять в тім часї в своє давне положенє. Сей час названо добою **халдейскою** (халдейским періодом) задля того, що стародавні народи (Халдейції) обчисляли після него наперед затьміня місяця.

Час який потребує місяць, щоби від одного нового місяця вернути до другого, названо **синодичним місяцем**; він має 29 днїв, 12 годин, 44 мінут і 3 секунд. А що 235 синодичних місяців дають 19 лїт, то по 19 лїтах будуть тї самі відміни місяця припадати майже зовсїм на той сам день місяця. Той час 19 лїт знаний в наших календарях під назвою **золо-**

ду, що їхав з Варшави до Вільна, сиділи три особи: п. Румшицкий з Варшави і дві дами з Берлина. Більше не було нікого в ваґоні. Пізним вечером всіла на одній стациї до того вагону якась дама, закрита в чорну густу воальку. Дама держала в руці велику китицю красних рож. Нова пасажирка попросила свого сусіда, щоби зачинив вікно, а опісля посидівши хвильку, зачала проходжувати ся по ваґоні. Переходячи коло Румшицкого, якби нехотячи, опустила китицю так, що рожі розсипали ся. Румшицкий підніс сейчас китицю і подав еї дамі, за що га подякувавши дала ему і двом незнакомим дамам по кілька рож. Всї, дякуючи вічливій дамі, приняли цьвіти і не могли налюбувати ся їх сьвіжостию та запахом. Вкінци всї. окрім завельонованої дами, позасипляли.... Тоді незнакома дама пересмотрила докладно кишені присутних, а найшовши в запитій кишени Румшицкого грубий пулярес, в одній хвилї вирізала цілу кишеню. Коли заспавші подорожні пробудили ся, завельонованої товаришки в ваґоні вже не було. На найблизшій стациї Румшицкий дав знати жандармериї о цілій пригоді і зараз вислано на всї сторони телеграми за злочинницею, котра украла пулярес з 30.000 рублїв готівкою. Довший час всякі гляданя були безуспішні і вже страчено надію на викрите спритної злодійки, коли несподівано полїция одержала донесене, що сповнена в ваґоні крадіж е ділом звісної шайки зелїзничих злодїїв, на чолї котрої стоїть специяльнїст Мільман і спілка. Хтось доніс, що Мільман находить ся в Миколаеві, звідки наміряе виїхати до Кременчука. І справді его зловлено в ваґоні II. кл., як їхав до Кременчука. Арештований боронив ся розпучливо, розбив навіть вікно, щоби вискочити з поїзду в часї бігу, але дарма. Небавом арештовано его спільника, що укривав ся під фальшивим іменем Шахтера в Миколаеві. Гроший однак при них не найдено. Незадовго арештовано третого спільника, котрий в Вильнї вів торговлю тютюном. Арештовано его в хвили, коли одержав пашпорт на виїзд за границю і при ревізиї найдено при нїм значну суму гроший. Злодїїв всаджено до вязниці, а Румшицкий відобрав свої гроші майже в цілости.

— **Помер** в Харкові Іван Мороз, один з лїпших руских сценїчних артистів, директор театральної трупи. дня 12-го вересня с. р. в 29-ім роцї житя. Покійний полишив вдову, звістну в Галичині артистку Фіцнерівну і одну дитину.

Телеґрами.

Віденъ 29 вересня. На вчерашній конференциї екзекутивного комітету правиці були президент міністрів ґр. Тун і президия палати послів. Конференция тревала 3 години.

Льондон 29 вересня. Вюро Райтера уповажнене подати до відомости, що Анґлія, Франция, Росия і Італїя згодили ся на то, щоби повідомити Порту в справі кретийскій а амбасадори одержали остаточну інструкцию, що Порті буде безпроволочно передана нота, написана в острім і рушучім тонї, жадаюча відкликаня турецкого войска з Крети.

Копенгаґа 29 вересня. Даньска королева померла нинї рано о 5 год. 30 мінут.

Рим 29 вересня. „Italie“ доносить, що всї европейскі кабінети винявши францускии, котрого відповідь ще не наспіла, годять ся на предложене італїяньского правительства, щоби скликати межинародну конференцию, котра би нарадила ся над способами против анархістів. Кабінети дожидають ще лиш відповіди Франциї, щоби згодити ся на проґраму.

— Заряд краевого варстату для виробу забавок в Яворові посїдае значну скількість на складі виробів для селян як: ложки, веретена, валки до тїста, цїви для ткачів, решета, рогіжки, маґільниці, опалки, кобелї, кошики, соломянки, забавки для дїтий і т. п. по дуже низьких цїнах. При більшім замовленю опускае ся рабат.

того числа. Можна також числити місяць часу після обігу місяця починаючи від веснянної точки аж до тої хвилї, коли місяць там знов верне. Сей час називае ся обіговим або тропічним місяцем і мае 27 днїв, 7 годин, 43 мінут і 3 секунди. Наконець числять ще місяць часу починаючи з тої пори, коли місяць знаходить ся найблизше землї, аж до тої пори, коли він знову прийде в се місце. Той місяць називають аномалїстичним; він мае 27 днїв, 13 годин, 18 мінут і 37 секунд.

Як видимо, кождий з наведених повисше родів численя місця есть инший, хоч би ріжниця була о кілька секунд. В практичнім житю недогода з того. Длятого придумано ще один рід місяця до численя. Позаяк на цїлий сонїчний рік припадае майже дванайцять змін місяця, то поділено рік на 12 сонїчних місяців, з котрих кождий мае по 30 днїв, 10 год., 29 мін. і 4 секунди. Такі місяцї названо також сонїчними.

Доси говорили ми лиш про саму дорогу місяця доокола землї, а тепер придивім ся, як котить ся місяць разом з землею доокола сонця. Земля суне ся по своїй дорозї наоколо сонця зі скоростию 29 кільометрів на секунду, але рівночасно обертае ся і місяць доокола землї зі скоростию майже 30 разів меншою як повисша скорість землї. В тім же самім часї мусить місяць бічи разом з землею і доокола сонця, отже він мае в своїм русї двояку скорість, одну свою власну, а другу скорість землї. Підчас коли він суне ся разом з землею по еї дорозї, перебігае заедно ту дорогу то в однім то в другім місци. Щоби то зрозуміти подумаймо собі так:

По рівнім а довгім гостинци іде якийсь чоловік — то земля. В тім самім часї біжить колесом доокола него якийсь хлопець — то місяць. Есть хвиля, в котрій хлопець і той чоловік суть рівночасно на гостинци. Але вже в другій хвили хлопець перебігае через гостинець на право та гонить колесом доокола того чоловіка, забігае ему дорогу і знов перебігае через гостинець на ліву сторону та жене знов дальше позад того чоловіка і т. д. Але що той чоловік не стоїть, лиш іде, то й той хлопець посувае ся з ним дальше по гостинци. Отже зовсїм подібно посувае ся і місяць разом з землею доокола сонця; ріжниця в тім лиш ось яка: Коли той хлопець перебігае заедно чоловіка на гостинци, то все робить ключку доокола него, бо біжить малим колесом. Як би він біг великим колесом і так, що не робив би ключки, то в тім часї, як би перебіг гостинець н. пр. на право та біг з чоловіком дальше, зробив би доокола него як-раз половину колеса в тій порі, коли би ему треба в другім місци перебігати гостинець на ліво. Розуміе ся, що в сїм случаю мусїв би і хлопець робити завсїгди однаково велике колесо та бічи в однаковою скоростию, і той чоловік мусїв би завсїгда однаково іти. Як би той хлопець станув по якімсь часї і подивив ся назад себе, як він біг, то побачив би, що держачись гостинця, котрим ішов той чоловік і бігаючи колесом доокола того чоловіка, біг він викрутасами вздовж гостинця, раз одним, другий раз другим его боком і все перебігав его. Отже таким то способом посувае ся і місяць разом з землею доокола сонця. Тоті місця, де хлопець перебігае гостинець, то точки узлові а як би дві такі точки сполучив разом простою лїнією, то була би то лїнія узлова.

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1898, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·35	2·50	10·40	4·10	8·50	6·40	—
Підволочиск	—	1·55	6·—	—	9·35	11·—	—
Підвол. з Підз.	6·15	2·08	—	—	9·50	11·27	—
Іцкан	6·15	2·40	—	10·05	—	6·30	10·55
Ярослава	—	—	—	4·55	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·55	7·10	—	—
Тернополя	—	—	—	—	6·55	—	—
Гребенова [1])	—	—	—	—	9·15	—	—
Стрия, Сколього [2])	—	—	—	—	—	—	3·00
Лавочного	—	—	—	5·20	—	—	7·00
Зимної Води [3])	—	—	—	—	3·16	—	—
Брухович [4])	—	—	—	—	2·15	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	3·26	—	—
Янова	—	—	—	9·25	12·50[6]	8·40[7]	—
Янова	—	—	—	—	—	3·11	6·20[8]

[1]) Від 10 липня дв 31 серпня. [2]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [3]) Від 8 мая до 11 вересня. [4]) Від 8 мая до 11 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 8 мая до 11 вересня в будні дни. [6]) Від 1 липня до 15 вересня лише в неділї і сьвята. [7]) Від 1 червня до 15 вересня вкл. лише в будні дни. [8]) Від 1 до 31 мая вкл. що день, від 1 червня до 15 вересня вкл. лише в неділї і сьвята.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Приходять з

Кракова	1·30	5·10	8·45	9·15	6·10	9·10	—
Підволочиск	2·30	9·55	—	—	—	3·30	5·25
Підвол. з Підз.	2·15	9·39	—	—	—	3·04	5·—
Іцкан	9·15	1·50	—	—	6·45	5·40	10·35
Тернополя	—	—	—	7·50	—	—	—
Белзця	—	—	—	7·55	5·25	—	—
Ярослава	—	—	—	10·45	—	—	—
Гребенова Сколього і Стрия	—	—	—	—	1·40[1]	—	—
Лавочного	—	—	—	—	8·05	—	10·30
Сколього	—	—	—	12·10	—	—	—
Брухович	—	—	—	—	—	8.12[2]	—
Брухович	—	—	—	—	—	8·31[3]	—
Янова	—	—	—	7·40	1·01	—	—
Янова	—	—	—	7.57[4]	8·53[5]	—	—

[1]) З Гребенова від 10 липня до 31 серпня. [2]) Від 8 мая до 30 червня вкл. і від 16 серпня до 11 вересня вкл. [3]) Від 1 липня до 15 серпня вкл. [4]) Від 1 до 31 мая і від 16 до 30 вересня що день, а від 1 червня до 15 вересня лише в неділї і сьвята. [5]) Від 1 червня до 15 вересня лише в будні дни.

Час подаемо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского; коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 і 36 мін.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).